

Ks. Zdzisław Janiec

Wstawiennictwo Maryi w liturgiach Wschodu i Zachodu*

Piękno i bogactwo liturgii Kościołów wschodnich i zachodnich, także w aspekcie kultu Maryi, zachęca, aby bliżej przyjrzeć się modlitwom zawartym w poszczególnych rytach. Jest to o tyle cenne, że, jak powszechnie wiadomo, Sobór Watykański II postawił przed Kościołem zadanie otwarcia ekumenicznego, wyrażającego się między innymi w potrzebie poznania różnych liturgii i form pobożności pozaliturgicznej.

Rodzi się pytanie, na ile w tekstach poświęconych Matce Bożej w liturgiach Wschodu i Zachodu zawarta jest prawda o wstawiennictwie i orędownictwie Najświętszej Dziewicy? Odpowiedź na to pytanie stanowi podstawową tezę niniejszego artykułu, składającego się z dwóch części.

W **pierwszej części** zaprezentujemy modlitwy z liturgii wschodnich (jakobickiej, maronickiej, bizantyjskiej, wschodniosyryjskiej, ormiańskiej, koptyjskiej oraz etiopskiej). W **drugiej części** przedstawimy modlitwy z zachodnich liturgii: ambrożyjskiej i mozarabskiej ukazujące rolę Maryi w ekonomii zbawienia, jako Wstawienniczki i Orędowniczki w Chrystusie.

I. Liturgie Wschodu

1. Wstawiennictwo Maryi w liturgii jakobickiej

Na początku Mszy Świętej w liturgii jakobickiej kapłan wspomina zbawcze dzieło Chrystusa, jak również Maryję, Apostołów, proroków i wszystkich, którzy odegrali ważną rolę w historii zbawienia. Jeżeli Msza sprawowana jest ku czci Maryi, wówczas celebrians dodaje następującą modlitwę²⁸⁴:

*Wspominamy w sposób wyjątkowy i wyraźny Świętą Matkę Bożą Maryję, na której cześć jest sprawowana ta ofiara, aby **wstawiała** się u Ciebie, Panie, za każdym, kto przyzywa pomocy Jej modlitw. Boże dobry i miłosierny, dzięki Jej modlitwom przyjętym przez Ciebie, wysłuchaj w Twojej łasce prośbę tego, który chciał celebrować Jej pamiątkę; oddal od niego pokusy i bicze Twego gniewu; w Twoim miłosierdziu zmaż jego grzechy i zaniedbania. Dzięki modlitwom Twojej Matki i wszystkich Twoich świętych. Amen*²⁸⁵.

W modlitwie tej jest mowa o wstawiennictwie Maryi, przez użycie czasownika „wstawiać się”.

Maryja wspomniana jest także m.in. podczas rozdawania Komunii Świętej. Wówczas śpiewa się:

---

* Jest to nieco zmodyfikowany przedruk z książki Z. Janiec, *Wstawiennictwo Maryi*, Sandomierz 2010, s. 558-569.

²⁸⁴ Por. G. M. Bartosik, *Przez Ciebie jaśnieje radość. Kult Maryi w liturgiach Wschodu i Zachodu*, Niepokalanów 1998, s. 25.

²⁸⁵ Cyt. za: *Testi mariani del primo millennio*, red. G. Gharib, t. IV, Roma 1996, s. 235.

Chwała Bogu w niebie, Jego Matce wywyższenie, męczennikom – korona chwały; zmarłym – litość i miłosierdzie. Alleluja.

Panie, pamiętaj o Dziewicy Maryi, która w czystości i świętości wydała Cię na świat i ze względu na Jej modlitwy wspomóż nas. Alleluja²⁸⁶.

Widać wyraźnie odniesienie do wstawienniczej roli Matki Bożej. Jest Ona także obecna w obrzędzie na zakończenie Mszy Świętej:

Kapłan: Bóg, który uczynił nas godnymi uczestnictwa w tych niebiańskich i niewymownych tajemnicach, niech uczyni nas godnymi swojego Królestwa, które nie przemija i swego raju rozkoszy, który trwa bez końca. Niech w swoim miłosierdziu udzieli przebaczenia win i odpuszczenia grzechów, wszystkim, którzy przystąpili do Bożej Eucharystii, słowem i czynem. Niech Bóg przebaczy także grzechy tego, przez którego ta ofiara była sprawowana. Przez modlitwy Maryi, Matki Bożej, przez niezmierną moc zwycięskiego Krzyża, i przez świętego N., na którego ołtarzu dzisiaj złożyliśmy ofiarę, i przez wszystkich świętych. Amen.

Wierni: Dla modlitw Twojej Matki i wszystkich świętych, bądź nam łaskawy Panie, i daj odpoczynek naszym zmarłym²⁸⁷.

2. Wstawiennictwo Maryi w liturgii maronickiej

W liturgii maronickiej wielokrotnie wspomiana jest podczas celebracji, zarówno w częściach stałych Mszy Świętej, jak również w anaforach, modlitwach diakona i licznych hymnach. Przyzywana jest także podczas odmawiania aktu pokuty. W pierwszym oficjum pokutnym celebrans wypowiada słowa²⁸⁸:

*Oddając cześć zawsze Błogosławionej Matce Boga Maryi, poprzez pieśni, uwielbienia i hymny Ducha Świętego, przyzywamy Ją jako naszą **Orędowniczkę** u Syna, zrodzonego z Jej łona i mówimy: „Panie, przez **wstawiennictwo** Twojej Matki oddal od ziemi i od jej mieszkańców nieszczęścia i ciosy gniewu”²⁸⁹.*

Widać wyraźnie, iż w przytoczonym tekście bardzo silny akcent położony został na wstawiennictwo Matki Bożej. Najświętsza Dziewica nazwana została „Orędowniczką”, odnajdujemy także rzeczownik „wstawiennictwo”.

Na zakończenie aktu pokutnego diakon wygłasza modlitwę skierowaną do Maryi:

*Niech Twoja modlitwa, czysta Matko, nieustannie nam towarzyszy; jak zawsze przybądź z pomocą naszej słabości; Ty widzisz, że my, ludzie tej ziemi jesteśmy na krawędzi rozpacz, na skraju zagłady. Przez Twoje modlitwy, o Dziewico czysta i święta, okaż nam współczucie. Błagaj bezustannie, abyśmy nie zginęli poprzez nasze grzechy. Proś, **wstawiaj** się u Boga, o Błogosławiona, aby dla Twoich modlitw, o Święta, okazał nam miłosierdzie²⁹⁰.*

²⁸⁶ Cyt. za: *Testi mariani del primo millennio...*, s. 237.

²⁸⁷ Cyt. za: tamże, s. 237-238.

²⁸⁸ Por. G. M. Bartosik, *Przez Ciebie jaśniej radość...*, s. 42-43.

²⁸⁹ Por. M. Hayek, *Liturgie maronite. Histoire et textes eucharistiques*, Paris 1964, s. 228.

²⁹⁰ Tamże, s. 236.

W modlitwie zawarta została prośba skierowana bezpośrednio do Maryi za pomocą czasownika „wstawiaj się”.

Punktem centralnym we Mszy Świętej sprawowanej według liturgii maronickiej jest anafora – modlitwa eucharystyczna. Maryja wspomniana jest we wszystkich anaforach. W *Anaforze św. Piotra Apostoła* wygląda to następująco:

Kapłan: *Matko naszego Pana Jezusa Chrystusa, oręduj za mną przed Synem Twoim Jednorodzonem, który narodził się z Ciebie, aby dla Twych modlitw za mną, o święta Matko, darował moje grzechy i winy oraz przyjął z moich grzesznych i nędznych rąk tę ofiarę składaną przeze mnie niegodnego na tym ołtarzu*²⁹¹.

Wstawiennictwo Maryi ukazane jest w sposób pośredni. Celebrans zwraca się do Matki Bożej czasownikiem „oręduj”.

W sposób bezpośredni ukazane jest ono w *Synaksarionie z Liturgii świętej Matki Bożej od Kłosów* (15 maja):

*Kościół czci dziś Dziewicę, naszą Matkę, nazywając Ją „Matką Bożą od Kłosów”; prosi Ją, aby wstawiała się u swego Syna w intencji bliskich żniw. Oddajemy całe nasze życie i plony ziemi w Jej opiekę*²⁹².

Modlitwa z *Proemio i sedro* tej liturgii również zawiera treści wstawiennicze:

Błagamy Cię Chryste, dla modlitw Twej świętej Matki: odnow oblicze ziemi przez Ciebie, dla naszego dobra, stworzonej; tam gdzie śmierć i zgnilizna, odnow życie; gdzie głód i cierpienie, daj pocieszenie; gdzie ziemia jałowa i nieplodna, zeslij deszcz. Błogosław nowym wzrostem zasianym polom, owocowym drzewom z pąkami i krzewom. Odnow pracę rąk Twoich, aby ziemia i wszystko, co ją porasta, mogło Cię błogosławić, teraz i na zawsze. Amen.

Pośrednictwo Maryi w Chrystusie ukazane jest w *Qôlo*:

*Święta Dziewico, Maryjo, Matko Boga, proszę tego, któremu dałaś życie, aby był naszym życiem, naszym bezpiecznym schronieniem i naszym pocieszeniem*²⁹³.

3. Wstawiennictwo Maryi w liturgii bizantyjskiej

W liturgii bizantyjskiej przed rozpoczęciem celebracji kapłan odmawia dwa *troparia maryjne*. Jeden z nich brzmi:

O Matko Boża, źródło miłosierdzia, uczyn nas godnymi Twojego współczucia; zwróć swój wzrok na naród, który zgrzeszył, ukaż, jak zawsze, Twoją moc. Ufając Tobie, wołamy do Ciebie tak jak kiedyś Gabriel, księżę zastępów anielskich: Zdro- waś!

Modlitwa zawiera prośbę o wstawiennictwo Maryi, wyrażoną syntagmą: „Zwróć swój wzrok na naród, który zgrzeszył”.

²⁹¹ Cyt. za: *Wieczera mistyczna. Anafory eucharystyczne chrześcijańskiego Wschodu*, wybór, wstęp i przekł. H. Paprocki, Warszawa 1988, s. 206.

²⁹² Cyt. za: P. Gemayel, *Priere du Croyant selon l'année liturgique maronite*, t. III, Beyrouth 1968, s. 311.

²⁹³ Cyt. za: *Testi mariani del primo millennio...*, s. 511-513.

Przy obrzędzie przygotowania (*proskomidia*) kapłan układa po prawej stronie cząstki symbolizującej Chrystusa cząstkę, która symbolizuje Maryję (*Panagia*). Gestowi temu towarzyszy modlitwa²⁹⁴:

*Ku czci i na pamiątkę Błogosławionej, chwalebnej naszej Pani, Matki Bożej i zawsze Dziewicy Maryi; przez jej modlitwy przyjmij Panie tę ofiarę na Twój niebieski ołtarz*²⁹⁵.

Na początku Mszy Świętej wygłaszany jest refren:

*Przez wstawiennictwo Matki Bożej, o Zbawicielu, zbaw nas!*²⁹⁶

Codzienne troparia kończą się hymnem ku czci Najświętszej Dziewicy. Od poniedziałku do piątku wygłaszany jest kontakcion zatytułowany *Protasia ton christianon (Opiekunko chrześcijan)*²⁹⁷:

*Niezwycięzona Opiekunko chrześcijan, Pośredniczko niezachwiana u Stwórcy, nie gardź głosami nas grzesznych, ale przybądź, o Dobra, nam na pomoc; nam, którzy z wiarą wołamy do Ciebie: Pośpiesz ze **wstawiennictwem** i pośpiesz nam na ratunek, Ty Bogarodzico, która zawsze ochraniasz tych, którzy Cię czczą*²⁹⁸.

Modlitwy składające się na Liturgię eucharystyczną *Oficjum Zwiastowania Najświętszej Maryi Pannie* zawierają prawdy o orędownictwie Matki Bożej. Responso-
ria po pierwszej antyfonie brzmią²⁹⁹:

Dla modlitw Bogarodzicy, Zbawco, zbaw nas.

*Niech góry przyniosą ludowi pokój,
a wzgórza sprawiedliwość! (Ps 71,3).*

Dla modlitw Bogarodzicy, Zbawco, zbaw nas. Śpiewajcie Panu, błogosławcie Jego imię, z dnia na dzień głoscie Jego zbawienie! (Ps 96[95],2).

Dla modlitw Bogurodzicy, Zbawco, zbaw nas. Trwałą obietnicę, od której nie odstąpi, Pan zaprzysiągł Dawidowi: Potomstwo z ciebie zrodzone posadzę na twoim tronie (Ps 132[131],11).

Dla modlitw Bogarodzicy, Zbawco, zbaw nas.

*Chwała Ojcu i Synowi, i Świętemu Duchowi,
teraz i zawsze, i na wieki wieków. Amen.*

4. Wstawiennictwo Maryi w liturgii wschodniosyryjskiej

Ważnym miejscem w liturgii wschodniosyryjskiej, w którym wspomniana jest Maryja, jest modlitwa po przygotowaniu darów, gdzie śpiewa się: *Na świętym ołtarzu niech się dokona wspomnienie Dziewicy Maryi, Matki Chrystusa (Matki Boga –*

²⁹⁴ Por. G. M. Bartosik, *Przez Ciebie jaśnieje radość...*, s. 61.

²⁹⁵ Cyt. za: G. Gharib, *La Madre di Dio nelle Chiese Orientali*, Roma 1989, s. 64.

²⁹⁶ Tamże.

²⁹⁷ Por. G. M. Bartosik, *Przez Ciebie jaśnieje radość...*, s. 61.

²⁹⁸ Cyt. za: G. Gharib, *La Madre di Dio nelle Chiese Orientali...*, s. 64.

²⁹⁹ Teksty responsoriów cytowane za: *Oficjum Zwiastowania Najświętszej Maryi Pannie*, tłum. H. Paprocki, [w:] *Teksty o Matce Bożej*, red. S. C. Napiórkowski, t. VII: *Prawosławie. Część I*, wybór, wstęp i opracowanie H. Paprocki, przedm. J. S. Gajek, Niepokalanów 1991, s. 30.

u katolików). Następnie Maryja jest wspominana w *Credo*, które jest odmawiane każdego dnia, a w którym wyznaje się, że Jezus Chrystus począł się i narodził z Maryi Dziewicy. Ponadto w niektóre dni przed błogosławieństwem końcowym przyzywa się wstawiennictwo Matki Najświętszej³⁰⁰.

Katolicki Kościół chaldejski wprowadził do modlitw eucharystycznych elementy podkreślające wstawiennictwo Maryi. I tak na przykład do pierwszej anafory, w modlitwie *Kushapa*, dodano słowa³⁰¹:

*Panie, Boże Wszchemogący, przyjmij tę ofiarę, którą Ci składamy, za wszystkie łaski, których udzieliłeś Błogosławionej Maryi zawsze Dziewicy i wszystkim świętym Ojcom i sprawiedliwym [...]*³⁰².

5. Wstawiennictwo Maryi w liturgii ormiańskiej

Liturgia ormiańska w ogólnych zarysach odpowiada liturgii bizantyjskiej, zawiera również elementy wywodzące się z Azji Mniejszej i Rzymu. Matka Boża jest w niej przyzywana i wspominana na wiele sposobów. Przed rozpoczęciem Eucharystii kapłan z diakonem odmawia modlitwę:

Kapłan: *Przez **wstawiennictwo** Świętej Matki Bożej, wysłuchaj Panie nasze prośby i zbaw nas.*

Diakon: *Błagamy **wstawiennictwa** Świętej Bożej Rodzicielki i wszystkich świętych u Ojca, który jest w niebie, aby zechciał okazać nam miłosierdzie i zbawić swoje stworzenia. Panie, Boże nasz Wszchemogący, zbaw nas i okaż nam miłosierdzie.*

Kapłan: *Przyjmij Panie nasze modlitwy, przez **wstawiennictwo** Świętej Bożej Rodzicielki Niepokalanej, która zrodziła Twojego Jednorodzonego Syna i przez błagania wszystkich twoich świętych; wysłuchaj Panie, okaż miłosierdzie, przebacz, zmaż i odpuść nasze grzechy; uczyni nas godnymi chwalić Cię z wdzięcznością, razem z Synem i z Duchem Świętym, teraz i zawsze, i na wieki wieków. Amen*³⁰³.

Przytoczony fragment aż w trzech miejscach zawiera rzeczownik „wstawiennictwo”, co świadczy o głębokim przeżywaniu w liturgii ormiańskiej teologicznej prawdy o wstawiennictwie Maryi.

Jest to widoczne również w hymnie śpiewanym podczas obrzędu okadzenia darów:

*O Panie, przyjmij łaskawie nasze modlitwy, jak wonny zapach łagodnej mirry i cynamonu, i strzeż nas składających ofiarę, abyśmy zawsze i za każdym razem mogli Ci służyć w świętości. Przez **wstawiennictwo** Twojej Matki Dziewicy, przyjmij Panie, prośbę Twoich sług. Święty Kościół uznaje i wyznaje czystą Dziewicę*

³⁰⁰ G. M. Bartosik, *Przez Ciebie jaśniej radość...*, s. 96.

³⁰¹ Por. tamże, s. 97.

³⁰² Cyt. za: *Missel Chaldéen. L'Ordre des Mystères avec les trios anaphors, selon le Rite de la sainte Eglise de l'Orient*, trad. F. Y. Alichoran, Paris 1982, s. 85.

³⁰³ Por. F. E. Brightman, C. E. Hammond, *Liturgies Eastern and Western*, t. I, Oxford 1967, s. 415.

Maryję, Matkę Bożą, dzięki której zostaje nam dany Chleb nieśmiertelności i kielich pocieszenia. Chwalcie Ją poprzez śpiew duchowy³⁰⁴.

Matka Boża wspomniana jest także w modlitwie przed „Ojcie nasz”:

Wspominając Najświętszą Matkę Bożą, zawsze Dziewicę Maryję i wszystkich świętych, módlmy się do Pana.

6. Wstawiennictwo Maryi w liturgii koptyjskiej

Liturgia koptyjska w pięknych, poetyckich frazach ukazuje miejsce Maryi w perspektywie ekonomii zbawienia, podkreślając częstokroć Jej rolę Orędowniczki i Pocieszycielki. Rzeczownik „wstawiennictwo” obecny jest na przykład w modlitwie okadzenia:

Oto kadzielnica ze szczerego złota, która wydaje wonny zapach; znajduje się w rękach kapłana Aarona, który jest przeznaczony, aby być ofiarowanym na ołtarzu jak kadzidło.

Złotą Kadzielnicą jest Dziewica, a Jej wonną wonią jest nasz Zbawiciel. Ona Go poczęła, a On nas zbawił i przebaczył nasze grzechy.

Ty jesteś trybularzem ze szczerego złota, który trzyma w sobie węgiel błogosławionego ognia.

Przez wstawiennictwo Matki Bożej, Świętej Maryi, udziel nam Panie przebaczenia grzechów.

Orędownictwo Matki Bożej ukazane jest także w „Pieśni uścisku”, którą wykonuje się w święta maryjne. Warto zwrócić uwagę na syntagmę: „Nie mamy żadnych innych zasług u naszego Pana Jezusa Chrystusa, jak tylko Twoje modlitwy i Twoje błagania”:

Witaj Maryjo, Służebnico i Matko; aniołowie sławią Tego, którego Ty strzeżesz w swoim łonie.

Cherubini oddają Mu należną cześć, podobnie jak i serafini, bez ustanku.

Nie mamy żadnych innych zasług u naszego Pana Jezusa Chrystusa, jak tylko Twoje modlitwy i Twoje błagania, o Pani i Królowo nas wszystkich i Matko Boża.

7. Wstawiennictwo Maryi w liturgii etiopskiej

Jak pisze cytowany wielokrotnie G. M. Bartosik, „w porównaniu z innymi liturgiami chrześcijańskimi, zarówno Wschodu, jak i Zachodu, miejsce Maryi w liturgii eucharystycznej [etiopskiej – przyp. Z. J.] jest wyjątkowe. Jest Ona obecna przede wszystkim w częściach stałych Mszy Świętej, takich jak np. obrzędy okadzenia i związane z tym modlitwy na początku liturgii oraz przed Ewangelią”³⁰⁵. Modlitwa podczas okadzenia na początku Mszy Świętej brzmi:

Dziewico Maryjo, Matko Boga, Ty jesteś kadzielnicą ze złota, która nosiła nie-spalający się węgiel. Błogosławiony Ten, kto Go otrzymuje z sanktuarium, ponieważ On odpuszcza grzechy i niszczy winę; On jest Słowem Pana wcielonym w To-

³⁰⁴ Cyt. za: *Testi mariani del primo millennio...*, s. 660.

³⁰⁵ G. M. Bartosik, *Przez Ciebie jaśnieje radość...*, s. 156.

bie, który ofiarował się własnemu Ojcu jako kadzidło i ofiara przyjemna. Wielbimy Cię Chryste, razem z Twoim dobrym Ojcem niebieskim i z Duchem Świętym Ożywicielem, ponieważ Ty przyszedłeś do nas i nas wybawiłeś.

Panie, Boże nasz, jak niegdyś poprzez Twojego sługę Jozuego zburzyłeś mury Jerycha, tak zniszcz mury moich grzechów i grzechów Twojego Ludu, obecnego tu poprzez moje ręce. Ja Twój sługa.

Przybył do Niej anioł i stanął przed Nią i Jej powiedział: Zdrowaś, pełna łaski, Pan z Tobą: błogosławionaś Ty między niewiastami i błogosławiony owoc Twojego łonu. Błagaj za nami Chrystusa, Twojego Syna, aby przebaczył nasze grzechy³⁰⁶.

Maryja, podobnie jak we wcześniejszych modlitwach, nazywana jest „kadzielnicą ze złota”. Wierni wznoszą do Niej modlitwy o wstawiennictwo w Chrystusie.

Czasownik w trybie rozkazującym (życzącym) obecny jest w anaforze Maryi Dziewicy Cóрки Bożej:

Miłujemy Ciebie, o Maryjo, gdyż zrodziłaś nam prawdziwy pokarm sprawiedliwości i prawdziwy napój życia [...]. Tak za nimi, jak również za wszystkimi **oręduj**, o Pośredniczko, przed Synem Twoim, aby dał odpoczynek душom wszystkich metropolitów, patriarchów i biskupów, kapłanów i diakonów, którzy kierowali prostą drogą słowem prawdy, królów i książąt, przełożonych i panów, młodzieńców, dziewic i mnichów, bogatych i ubogich, wielkich i pokornych, wdów i sierot, pielgrzymów i biednych, oraz całego ludu, który zasnął na łonie Kościoła. [...]

O pełna chwały Dziewico, z kim Cię porównam? Ty jesteś tkalnią, bowiem w Tobie Emmanuel utkał sobie w niewypowiedziany sposób szatę ciała. Tkaninę swoją uczynił narodzinami ciała Adama, jego zaś tkanina stała się Twoim ciałem i Jego czółenko tkackie samym Słowem, Jezusem Chrystusem. Jarzmo Jego to cień najwyższego Boga z wysokości góry, a tkacz to Duch Święty. O cudzie i rzeczy cudowna. O drogo, przez Ciebie dawni ojcowie przeszli ze śmierci do życia. O drabino z ziemi do nieba, przez Ciebie pierwotny całego stworzenia jest odnowiony³⁰⁷.

Podobnie w anaforze *Przyjemna woń świętości*:

Kapłan: Przyjemną woń świętości wraz z uwielbieniem i pokornym dziękczynieniem składamy Twemu imieniu, Maryjo, ponieważ zrodziłaś nam miłą ofiarę pobożności. Ty jesteś czysta wśród czystych. Błagamy wspaniałość Twoją, której nie mogą w pełni wyrazić nasze usta. Błagamy Ciebie, Dziewico, wspominając dawnych ojców. [...]

Przeto teraz, Dziewico, **oręduj** przed Synem Twoim, aby nawiedził naszą wspólną i pobłogosławił nasze zgromadzenie i uświęcił nasze dusze i nasze ciała. Niech pobłogosławi z wysoka ten chleb i ten kielich, i da nam jedność, abyśmy spożywali i uczestniczyli w świętym misterium. Módlmy się przed Nim, aby zesłał swoją łaskę na tę ofiarę i aby udzielił nam wspólnoty Ducha Świętego³⁰⁸.

³⁰⁶ Cyt. za: *Testi mariani del primo millennio...*, s. 995.

³⁰⁷ Cyt za: A. Heriak, *Anafora Maryi Dziewicy Cóрки Bożej*, tłum. H. Paprocki, [w:] *Teksty o Matce o Matce Bożej*, t. IX, s. 27-28.

³⁰⁸ Jerzy z Gasyca, *Anafora Pani naszej Bogarodzicy „Przyjemna woń świętości”*, tłum. H. Paproc-

II. Liturgie Zachodu

1. Wstawiennictwo Maryi w liturgii ambrożyńskiej

Kult Maryi w liturgii ambrożyńskiej nie jest tak bogaty, jak w liturgiach Wschodu czy w liturgii rzymskiej. Ma to uzasadnienie w tym, że liturgia ambrożyńska, kształtowana w okresie walk z arianizmem, posiada charakter wybitnie chrystocentryczny. Niemniej jednak obserwujemy w niej aspekt maryjny, w którym Matka Boża nazywana jest Matką-Dziewicą ukazywaną jako wzór dla wiernych. Podkreśla się także Jej rolę w dziele odkupienia jako Nową Ewę³⁰⁹.

Modlitwy zawarte we Mszy o Świętej Maryi w sobotę, z *Sacramentarium Bergomense*, ukazują wstawienniczą rolę Najświętszej Dziewicy. Widoczne jest to w Modlitwie nad ludem:

Wszchemogący Boże, mocą Twojej prawicy broń Twoje sługi od wszelkich niebezpieczeństw i przez wstawiennictwo Błogosławionej zawsze Dziewicy Maryi, daj nam cieszyć się pomyślnością teraz i w przyszłości.

Rzeczownik „wstawiennictwo” występuje również w modlitwie nad korporalem: *Prosimy Cię, Panie Boże, udziel Twoim sługom [łaski], by mogli się cieszyć doskonałym zdrowiem duszy i ciała, i przez chwalebne wstawiennictwo Błogosławionej zawsze Dziewicy Maryi, mogli zostać uwolnieni od obecnego smutku i cieszyć się radością wieczną.*

O wstawiennictwie Maryi mówi się także w modlitwie nad darami:

Panie, niech dzięki Twej przychylności i dzięki wstawiennictwu błogosławionej zawsze Dziewicy Maryi, ta ofiara przyniesie nam pomyślność doczesną i wieczną.

Ta teologiczna prawda obecna jest w krótkiej modlitwie po Komunii:

Przyjąwszy pomoc dla naszego zbawienia, prosimy Cię, daj nam, abyśmy zawsze byli strzeżeni wstawiennictwem Tej, w której wspomnienie przedstawiliśmy Twojemu Majestatowi te dary.

2. Wstawiennictwo Maryi w liturgii mozarabskiej

Liturgia mozarabska ukazuje Maryję – prawdziwą Matkę Jezusa Chrystusa Boga-Człowieka. Matka Boża określana jest też częstokroć typem Kościoła. Podkreśla się także wyjątkowe wyniesienie Maryi oraz moc Jej orędownictwa, przede wszystkim w tekstach na uroczystość Wniebowzięcia³¹⁰. W oracji przed „Modlitwą Pańską” na tę uroczystość czytamy:

Panie Jezu Chryste, który tak bardzo uwielbiłeś Dziewicę Maryję, że poprzez łaskę Wniebowzięcia uczyniłeś Ją nieporównywalną z innymi naszą Wspomożycielką u siebie, chociaż niegodni, wzywamy Twego miłosierdzia, abyśmy, dzięki wstawiennictwu tej Błogosławionej Rodzicielki, którą dzisiaj uczyniłeś boską w królestwach niebieskich, zostali oczyszczeni ze wszelkiej skazy; my z ziemi ośmielamy się wołać i mówić: Ojcze nasz...

---

ki, [w:] *Teksty o Matce Bożej*, t. IX, s. 34-36.

³⁰⁹ Por. G. M. Bartosik, *Przez Ciebie jaśnieje radość...*, s. 213-214.

³¹⁰ Por. tamże, s. 220-221.

W przytoczonym fragmencie obecny jest rzeczownik „wstawiennictwo”, Maryja zaś nazywana jest wprost „Wspomożycielką”.

Zakończenie

Analiza tekstów liturgicznych Kościołów Wschodnich i Zachodnich ukazuje bogactwo form, za pomocą których czczona jest Maryja. Kult Bogarodziicy w liturgiach Wschodu i Zachodu pokazuje, iż w wielu modlitwach widoczna jest wiara modlących się w niezwykłą moc orędownictwa Maryi.

1. W **liturgiach Wschodu** Maryja będąca w niebie jako Królowa aniołów, świętych i całego wszechświata, dzięki swemu wstawiennictwu wyprasza dla swoich czcicieli łaski u Boga (liturgia jakobicka). W liturgii maronickiej, podobnie i w liturgii bizantyjskiej, Maryja jest przyzywana jako Orędowniczka, na której wstawiennictwo można zawsze liczyć. Wielką moc wstawienniczą Maryi akcentuje liturgia wschodniosyryjska, ze względu na udział Najświętszej Dziewicy w dziele odkupienia. Z kolei w liturgii koptyjskiej Maryja jest przyzywana jako Orędowniczka i Pocieszycielka we wszelkich przeciwnościach, zaś w liturgii etiopskiej jako Orędowniczka grzeszników.

2. W **liturgiach Zachodu**, szczególnie w ambrożyjskiej, podkreślane jest wstawiennictwo Maryi z racji przyrównywania Jej do nowej Ewy, mającej swoje uczestnictwo w dziele zbawienia. Zaś oracje w liturgii mozarabskiej wyrażają głęboką wiarę ludu Bożego w moc wstawienniczą Błogosławionej Dziewicy.